

Sygn. akt II CSK 15/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

w sprawie z wniosku A. R.
przy uczestnictwie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w W.
o wykreślenie wpisu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 30 października 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 7 sierpnia 2013 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym przez wnioskodawcę – A. R. postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2013 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 22 lutego 2013 r.

W sprawie poczyniono następujące ustalenia:

Księga wieczysta Kw. [...] prowadzona jest dla nieruchomości położonej w obrębie PGR W., w jednostce ewidencyjnej N. o łącznym obszarze 161 3448 ha, w której jako właściciel ujawniony jest A. R. Założenie tej księgi nastąpiło m.in. po odłączeniu nieruchomości oznaczonej nr ewid. 3/42 i 3/48 z księgi wieczystej Kw. [...], z której przeniesiono z urzędu wpis o ujawnieniu nieruchomości w rejestrze zabytków - zgodnie z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów.

W dniu 10 stycznia 2013 r. A. R. złożył wniosek do Sądu Rejonowego w P. o wykreślenie z działu III księgi wieczystej [...] wpisu, z którego wynika, że nieruchomość należy do zespołu dworskiego składającego się z trzyczęściowego budynku dworu, piwnicy podworskiej, parku i warstwy kulturowej położonego na działkach nr 3/27, 3/28 i częściowo na działkach 3/26 i 3/29, wpisanego do rejestru zabytków województwa [...] pod numerem rejestru 402 decyzją Wojewody [...] z dnia 2 czerwca 1987 r. w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków.

Wnioskodawca dołączył do wniosku zaświadczenie wydane z upoważnienia M. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez Kierownika Delegatury w C. z dnia 3 października 2012 r. stwierdzające, iż na terenie nieruchomości stanowiącej działki nr 3/42 oraz 3/48 położonej w W., gm. N. nie znajduje się zabytek w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.

Sąd Rejonowy w P. w dniu 22 lutego 2013 r. wniosek ten oddalił.

Oddalając apelację wnioskodawcy Sąd II instancji stwierdził, że Sąd Rejonowy zasadnie oddalił wniosek o wykreślenie wpisu w dziale III przedmiotowej księgi wieczystej. Dołączone do wniosku zaświadczenie z dnia 3 października 2012 r.

wystawione przez Kierownika Delegatury w C. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków nie może być podstawą wykreślenia wpisu o ujawnieniu nieruchomości w rejestrze zabytków. Przepis artykuł 89 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków porządkuje kwestię organów ochrony zabytków, którymi w ścisłym znaczeniu tego terminu są tylko dwa organy, tzn. Minister Kultury i wojewoda, przy czym kompetencje tych organów wykonywane są odpowiednio przez Generalnego Konserwatora Zabytków oraz wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy między innymi wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych. Przy czym kierownik delegatury z upoważnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków, na terenie swojego działania prowadzi kontrole i sprawy - zgodnie z art. 92 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Z treści tych przepisów wynika, że organem właściwym do wystawiania dokumentów stanowiących podstawę wpisu w księdze wieczystej jest wojewódzki konserwator zabytków, a kierownik delegatury może wdawać takie dokumenty jedynie z upoważnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

W rozpoznawanej sprawie jako podstawę wykreślenia wpisu wnioskodawca wskazał zaświadczenie z dnia 3 października 2012 r. wystawione z upoważnienia M. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez Kierownika Delegatury w C. Do wniosku nie zostało jednak dołączone upoważnienie wystawione przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Brak ten uniemożliwia ustalenie przez Sąd, który dokonuje kontroli wniosku i dokumentów pod względem formalnym, czy osoba, która podpisała zaświadczenie jest do tego uprawniona.

Ponadto jak trafnie zauważył Sąd I instancji, dla uwzględnienia żądania wykreślenia wpisu o ujawnieniu nieruchomości w rejestrze zabytków niezbędne jest oświadczenie wojewódzkiego konserwatora zabytków o wyrażeniu zgody na wykreślenie przedmiotowego obciążenia z księgi wieczystej Kw. [...]. Należy podkreślić, iż dołączone do wniosku zaświadczenie odnosi się jedynie do części przedmiotowej nieruchomości (dotyczy działek oznaczonych nr ewidencyjnymi 3/42

oraz 3/48), tymczasem w skład nieruchomości objętej księgą wieczystą [...] wchodzi również inne działki.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił: 1) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. a) art. 626⁹ k.p.c. w zw. z art. 626⁸ § 2 k.p.c. poprzez orzekanie przez sąd wieczystoksięgowy poza kognicję wyznaczoną przepisem art. 626⁸ § 2 k.p.c. i zakwestionowanie uprawnienia Kierownika Delegatury w C. do wydania Zaświadczenia, b) art. 31 ust. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece z dnia 6 lipca 1982 r. przez błędne przyjęcie, że dla uwzględnienia żądania wykreślenia wpisu o ujawnieniu nieruchomości w rejestrze zabytków niezbędne jest oświadczenie wojewódzkiego konserwatora zabytków o wyrażenie zgody na wykreślenie tego obciążenia z księgi wieczystej, podczas gdy z treści tego przepisu nie wynika, aby takie oświadczenie było niezbędne; 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 92 ust. 6 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że brak załączenia do wniosku o wykreślenie obciążenia upoważnienia wystawionego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla Kierownika Delegatury w C. uniemożliwia ustalenie, czy osoba, która podpisała zaświadczenie jest do tego uprawniona, podczas gdy z treści przepisu art. 92 ust. 6 tej ustawy wynika domniemanie, że kierownik delegatury takie upoważnienie posiada.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej zasługują na uwzględnienie. Z art. 92 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.) wynika, że wojewoda na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, po zasięgnięciu opinii Generalnego Konserwatora Zabytków może utworzyć delegatury wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków. Jest bezsporne, że taką delegaturą prawidłowo utworzoną jest Delegatura w C., której Kierownik wydała zaświadczenie stwierdzające, że na terenie nieruchomości stanowiącej działki nr 3/42 i 3/48 położonej w W. gm. N. nie znajduje się zbytek w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Z art. 92 ust. 6 wspomnianej ustawy wynika, że kierownik delegatury na terenie swojego działania

proceedzi sprawy dotyczące materii uregulowanej we wspomnianej ustawie, tzn. związane z ochroną i opieką nad zabytkami. W tym zakresie jest on upoważniony przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do wydawania decyzji administracyjnych. Jeżeli przy wydawaniu każdej decyzji administracyjnej konieczne byłoby indywidualne upoważnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków, jak zdaje się rozumieć art. 92 ust. 6 wspomnianej ustawy Sąd Okręgowy w zaskarżonym postanowieniu, to w istocie przekreślałoby to sens tworzenia delegatur wojewódzkiego konserwatora zabytków. Skoro bowiem do każdej czynności podejmowanej przez kierownika takiej delegatury wymagane byłoby indywidualne upoważnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków, to zamiast wydawać upoważnienie mógłby on sam podejmować stosowaną decyzję. Tymczasem z przepisu art. 92 ust. 6 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wynika, że to kierownik delegatury wojewódzkiej wydaje decyzje administracyjne. Sformułowanie, że czyni to z upoważnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków jest tylko prostą konsekwencją tego co dostrzegł Sąd Okręgowy, tzn. istnienia w ustawie z 23 lipca 2003 r. dwóch organów upoważnionych do działania w sferze ochrony zabytków, tj. Generalnego Konserwatora Zabytków oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Z tego względu gdy na danym terenie powołuje się delegaturę wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków jej kierownik uzyskuje w akcie powołania generalne upoważnienie wojewódzkiego konserwatora zabytków do prowadzenia spraw wchodzących w zakres działania delegatury, w tym do wydawania decyzji administracyjnych. W tej sytuacji żądanie aby do zaświadczenia z dnia 3 października 2012 r. wystawionego z upoważnienia M. Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez Kierownika Delegatury w C., które uzasadniało dokonanie wykreślenia w księdze wieczystej wzmianki o tym, że nieruchomość jest zabytkiem, wnioskodawca dołączył dodatkowo upoważnienie wystawione przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, nie znajduje żadnej podstawy prawnej.

Mając powyższe na uwadze uzasadniony jest także zarzut naruszenia przez zaskarżone postanowienie art. 626⁹ k.p.c. w związku z art. 626⁸ § 2 k.p.c., gdyż sąd wieczystoksięgowy niewątpliwie przekroczył swoje kompetencje żądając przedstawienia dokumentu, którego prawo nie przewiduje.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.